Мәктәп туры

РУС ТЕЛЕНДӘ БЕЛЕМ БИРҮ ОЕШМАЛАРЫНЫҢ
ТАТАР ТӨРКЕМНӘРЕНДӘ БЕЛЕМ АЛУЧЫ УКУЧЫЛАР ӨЧЕН
ТАТАР ТЕЛЕННӘН ОЛИМПИАДА БИРЕМНӘРЕ
(2023-2024 нче уку елы)
9 нчы сыйныф

Үткәрү вакыты – 120 минут
Максималь балл – 46

I. Тестлардан дөрес җавапны билгеләгез.

1. Ирен гармониясенә буйсынган сүзне билгеләгез. **(2 балл)**
   а) сөт
   ә) боз
   б) бозау
   в) төлке

2. Борын ассимиляциясе күзәтелгән сүзне билгеләгез. **(2 балл)**
   а) урамнар
   ә) көнгерә
   б) көнбагыш
   в) әнкәй

3. Омонимнарның төрен билгеләгез. **(2 балл)**
   Урам буйлап атлы кеше бара. – Авылда Мостафа атлы карт яши.
   а) саф лексик
   ә) омоформалар
   б) омофоннар
   в) омографлар

4. Ясалма сүзне билгеләгез. **(2 балл)**
   а) көчек
   ә) балакай
   б) белем
   в) исем

5. Җөмләдәге сүз төркемнәрен билгеләгез. **(2 балл)**
   Җәен йоклама, кышын өлгерерсең. (Мәкаль).
   а) исем, боерык фигыль, исем, хикәя фигыль
   ә) рәвеш, боерык фигыль, рәвеш, хикәя фигыль
   б) рәвеш, боерык фигыль, рәвеш, боерык фигыль
   в) рәвеш, хикәя фигыль, рәвеш, хикәя фигыль

6. Тезүче теркәгечне билгеләгез. **(2 балл)**

а) дип
ә) өстендә
б) ләкин
в) чөнки

7. Җөмләнең иясен билгеләгез. **(2 балл)**

Матурлык күлмәк белән сәдәптә түгел, оят белән әдәптә. (Мәкаль).

а) матурлык
ә) күлмәк
б) сәдәптә
в) оят

8. Кушма җөмләне билгеләгез. **(2 балл)**

а) Матур гөл чәнечкеле була. (Мәкаль).
ә) Май чүлмәге тышыннан билгеле. (Мәкаль).
б) Начар кеше кеше кулы белән елан тотарга ярата. (Мәкаль).
в) Үзең киясе киемеңне үзең сайла. (Мәкаль).

II. Теоретик бирем.

Төшеп калган авазны һәм сүзләрне языгыз. **(6 балл)**

[н] авазы, [къ], [к], [гъ], [г] авазлары алдыннан килгәндә, [__] авазы булып укыла. _________ иҗекле сүзгә басым билгесе куелмый._____________ – тотрыклы сүзтезмә. Сүзнең ____________ кисәкләрен сүз төзелеше өйрәнә. Саннар исемнәргә һәм ____________ ияреп килә ала. Эш-хәлнең ничек үтәлү-үтәлмәвен белдереп килә торган иярчен кисәк ____________ хәле дип атала.

III. Гамәли-иҗади бирем.

1. Текстны татар теленә тәрҗемә итеп языгыз. **(12 балл)**

Золотой подснежник

После холодной, суровой зимы все ждут весну. Кто открывает весну?

Весну открывает ранний первенец цветов – мать-и-мачеха. Этот золотой подснежник растёт на солнечных глинистых склонах. Мать-и-мачеха распускается раньше всех трав, до вылета первых пчёл, до ледохода.

Цветёт этот чудесный цветок около двух месяцев. (К. Пронин).

2. Сез кайсы ел фасылын яратасыз һәм ни өчен? Шул хакта 12 җөмләдән торган бәйләнешле текст төзеп языгыз. **(12 балл)**